

Պէտք է հասկցուի սա կէտը թէ փոխ — յաջորդ շարքերուն գումարը գրահաշուական է, այդ գումարին տարրերութիւնը երբեմն կրնայ բացասական ըլլալ, օր. 2, 684, 623, 571, 273 թուաշարքը եթէ վերոյիշեալ կանոնով լուծուի արդիւնքը կ'ըլլայ — 357 — 7 — — 51 ուրեմն այս թիւը բաժանելի է 7 ով:

Այս խնդրին փորձը տարրեր և աւելի գեղեցիկ ձեւով կրնայ ներկայացուիլ.
Թող $N = a + 10b + 10^2c + 10^3d + 10^4e + 10^5f + 10^6g + 10^7h + 10^8i + \dots$
Քանի որ $\equiv a \pmod{1001}$, $10 \equiv 10$, $10^2 \equiv 10^2$, $10^3 \equiv -1$, $10^4 \equiv -10$,
 $10^6 \equiv -10^3 \equiv -(-1) \equiv 1$, $10^7 \equiv 10$, $10^8 \equiv 10^2$, և այլն.

$\therefore N \equiv (a + 10b + 10^2c) - (d + 10e + 10^2f) + (g + 10h + 10^2i) - \dots$ և այլն.
և խնդիրը կ'եզրականայ:

Գրքին մնացեալ թուաբանական գլուխները, նոյնքան շահեկան են: Հեղինակը իր սովորական և յստակ ոճով լաւ բացատրած և լուսարանած է զանոնք. մասնաւորաբար՝ Բաղադրեալ համեմատութեան և համեմատական բաժանման մասերը խիստ լաւ կերպով արուած և պարզուած են զանազան ձեւերով և լուծուած են բազմաթիւ օրինակներով:

Գրահաշուի տեղիքներն են գլխաւորաբար շորս հիմնական գործողութիւնները, կոտորակները, շարունակեալ կոտորակներ (զորս հեղինակը յեռեալ կ'անուանէ — continued), կարողութիւնները և արմատները որոնք լիովին բացատրուած են (էջ 164-242), բան և համեմատութիւն, մէջն ըլլալով բաղադրեալ համեմատութիւն և համեմատական բաժանում և նշանակներ¹, համադէպ հաւասարութիւնները երկու կամ աւելի անձանօթներով, և հաւասարութիւնները և անձանօթով լուծելու տեսական բացատրութիւնները (էջ 372-3). քառակուսի հաւասարութիւնները, առաւելագոյն աստիճանի պարզ հաւասարութիւնները, այսինքն $x^n = a$ զոյգ կամ անզոյգ և ի համար: Նոյնպէս հաւասարութիւններ այս ձեւով $x^{2n} + ax^n + b = 0$, անորոշ հաւասարութիւնները, թուաբանական և երկրաչափական յառաջատուութիւններ և բազմանկիւն թիւեր:

Հ. Ղուկասի գրահաշուին մասին գաղափար մը տալու համար, հոս պիտի ներկայացնենք, ընթերցողին իր բազմանկիւն թիւերը արդի նշանագիրներով, և քանի մը յաւելուածական ծանօթութիւններով: Այս նիւթն ընտրեցի անոր գրահաշուէն ոչ թէ որովհետեւ շատ օգտակար այլ որովհետեւ շատ անտեսուած տեղիք մ'է մեր դպրոցական գրահաշուի գասագրքերէն: Այս հարցը, արդի դասագրքերէն դուրս ձգուած է, որովհետեւ ան նկատուած է հինօրեայ և կամ զուրկ գործնական արժէքէ: Եւ ասիկա դժբախտութիւն մ'է: Թուագիտական պատմութեան աշակերտները պիտի յիշեն թէ, այդ բազմանկիւն թիւերը, Պիւթագորասի ուշադրութիւնը գրուած էին, ինչպէս նաև նախկին յոյն թուագէտներէն շատերունը՝ մինչև Բասքալի ժամանակները: Այս թիւերը արդի թուաբանական լուծումներու մէջ իրենց կիրառութիւնները ունին, օրինակի համար, Ճ. Հ. Մաքսուանալտ «Թերատական զլաններուն տարրերական հաւասարութիւնները» շատ կարեւոր յուշագիրը (The differential equations of the Elliptic Cylinder) հատ. 29 (1927) էջ 651, ուր հեղինակը կ'ըսէ «... կարելի

1. Գիրքը նշանակներու տախտակներ (logarithms) չունի: Հեղինակը եօթը տարբեր ցանկերու միջոցով ճիշդ արդիւնքներ ձեռք բերած է. 304-5 էջերուն մէջ արուած է համառօտ բայր հետաքրքրական տեղեկութիւն մը նշանակներու պատմութեան և նշանակներու տախտակներու գործածութեան՝ իր և իրմէ նախորդ շրջանին: